

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS
RESPUBLIKOS ŠILUMOS ŪKIO ĮSTATYMO NR. IX-1565 2 IR 3 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIII-3021“ PROJEKTO DERINIMO
PAŽYMA**

Eil. Nr.	Pastabos ir pasiūlymai	Žyma apie nepriimtas arba iš dalies priimtas (nurodyti motyvus) pastabas ir pasiūlymus
1. Pasaulio energetikos tarybos Lietuvos komiteto 2019-05-23 raštas		
1.	Remiantis Šilumos ūkio įstatymu, nuo 2018 m. gruodžio 1 d. įsigaliojo Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau – VKEKK) patvirtinta Šilumos supirkimo iš nepriklausomų šilumos gamintojų tvarka (toliau - Naujoji tvarka), sudaranti labai palankias sąlygas be jokios atsakomybės ir kontrolės vystyti verslą nereguliuojamiems nepriklausomiems šilumos gamintojams (toliau - NŠG), o reguliuojamoms centralizuoto šilumos tiekimo (toliau - CŠT) įmonėms paliktos visos prievolės, atsakomybė, rizika ir galimi finansiniai nuostoliai bei paskolos vamzdinių ir katilinių modernizavimui – sudarytos nevienodos sąlygos rinkos dalyvių (CŠT ir NŠG) veiklai.	Neatsižvelgta. Pateikta pastaba nesusijusi su Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimo „Dėl Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo Nr. IX-1565 2 ir 3 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto Nr. XIII-3021“ (toliau – Įstatymo projektas) projektu (toliau – Projektas). Kaip nurodyta Projekto 1 punkte, Valstybinė kainų ir energetikos kontrolės komisija (toliau – Komisija), vadovaudamasi Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo (toliau – Įstatymas) 10 straipsnio 1 dalimi, tvirtindama Šilumos gamybos ir (ar) supirkimo tvarkos ir sąlygų aprašą (toliau – Aprašas), privalo atsižvelgti į veiksmingos konkurencijos šilumos gamyboje užtikrinimo, atliekinių ir atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo šilumai gaminti skatinimo principus bei šilumos vartotojų teisę gauti šilumą mažiausiomis sąnaudomis. Pažymėtina, kad rinkos dalyviams pagal jų atliekamas pareigas ir valdymo / nuosavybės formą nėra įmanoma sudaryti visiškai vienodų sąlygų. Tačiau už papildomas pareigas teisės aktų nustatyta tvarka šilumos vartotojai sumoka nustatytą šilumos kainą, taip pat centralizuotiems šilumos tiekėjams paliekamos tam tikros paslaugos (rezervavimo paslauga, pikinių poreikių padengimas ir t. t.), kurios nepriskiriamos konkurencinei šilumos gamybos veiklai.
2.	Iki šiol niekas nepaneigia prielaidų, kad Naujoji tvarka ateityje atvers galimybes reikšmingam šilumos kainų didinimui ir gyventojų skurdinimui.	Neatsižvelgta. Žiūrėti 1.1 pastabos vertinimą. Šiuo metu Komisijos priimti Aprašo pakeitimai yra taikomi tik septintą mėnesį ir sudėtinga pateikti galiojančios supirkimo tvarkos ekonominį vertinimą. Taip pat pastaboje pateikiami ne skaičiavimais pagrįsti argumentai, o tik prielaidos. Todėl, siekiant nepriimti skubotų ir nepagrįstų sprendimų, šios prielaidos nėra vertinamos.
3.	VKEKK sukurtomis aplinkybėmis, pasinaudojant Šilumos ūkio įstatymo	Neatsižvelgta. Žiūrėti 1.2 pastabos vertinimą.

	galiojančios redakcijos trūkumais, CŠT įmonės ateityje gali neužtikrinti patikimos ir kokybiškos šilumos tiekimo paslaugos.	
4.	Savivaldybės organizuoja šilumos tiekimą savo teritorijoje, tačiau VKEKK galimai peržengė savo kompetencijos ribas, sukurdamą Naująją tvarką, ribojančią savivaldos galimybes prisiimti atsakomybę už šilumos tiekimo organizavimą.	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Vadovaujantis Įstatymo 3 straipsnio 1 dalimi, konkurencija tarp alternatyvių energijos rūšių tiekėjų, tenkinant šilumos vartotojų poreikius, įgyvendinama atsižvelgiant į Nacionalinėje šilumos ūkio plėtros programoje ir šilumos ūkio specialiuosiuose planuose nustatytus tikslus ir priemones, nustatant vartotojų šilumos poreikių tenkinimą jiems mažiausiomis sąnaudomis, užtikrinant saugų tiekimą ir neviršijant leidžiamo neigiamo poveikio aplinkai bei įvertinant išorines sąnaudas, taip pat kitomis šio įstatymo nustatytomis priemonėmis. Atitinkamai, savivaldybei rengiant Šilumos ūkio specialųjį planą, kurį rengiant turi dalyvauti teritorijoje esančios šilumos, elektros, dujų tiekimo įmonės ir kiti su šilumos ūkiu susiję subjektai, savivaldybei paliekama teisė nustatyti galimas šilumos gamybos vietas. Taip pat Įstatymo 37 straipsnio 6 dalis numato, kad savivaldybės užtikrina, kad jų kontroliuojamoms įmonėms nuosavybės teise priklausytų šilumos perdavimo tinklai, kuriais realizuojama ne mažiau kaip 10 GWh per metus šilumos ir ne mažiau kaip 30 procentų šilumos vartotojų poreikiams patenkinti reikalingų šilumos gamybos pajėgumų kiekviename tinkle, įskaitant reikalingą šiluminės galios rezervą, t. y. šios paslaugos nepriskiriamos prie konkurencinės šilumos gamybos veiklos.</p>
5.	Įstatymo projektas yra labai palankus šilumos vartotojams, kadangi kasmet konkurencija vyktų ne tik dėl „būtinųjų šilumos gamintojų“ statuso nustatymo, bet ir kiekvieną mėnesį visi šilumos gamintojai papildomai konkuruotų dėl šilumos gamybos apimčių. Tokia sistema užtikrintų tvarią konkurenciją, patikimą šilumos tiekimą ir mažiausią šilumos kainą gyventojams, ribojant šilumos gamintojų viršpelnius.	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Pastaboje pateikiami ne skaičiavimais pagrįsti argumentai, o tik prielaidos. Todėl, siekiant nepriimti skubotų ir nepagrįstų sprendimų, šios prielaidos nėra vertinamos.</p>
<p align="center">2. Kauno technologijos universiteto Mechanikos inžinerijos fakulteto Šilumos ir atomo energetikos katedros 2019-05-31 raštas Nr. DV21-1104</p>		
1.	Nuo 2019-12-01 šilumos supirkimas iš Nepriklausomų šilumos gamintojų vykdomas pagal Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau - VKEKK) patvirtintą naują tvarką, kuri, remiantis	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Žiūrėti 1.2 pastabos vertinimą. Pastaboje išdėstyta problema dėl konkurencijos šilumos gamybos srityje išlieka ir tuo atveju, jeigu būtų priimti siūlomi</p>

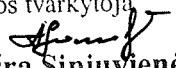
	<p>Baltpool viešai skelbiamais duomenimis, didina šilumos kainas vartotojams. Kadangi reali konkurencija šilumos gamyboje vyksta tik ne šildymo sezono metu, todėl kiekvienas šilumos gamintojas, nežinodamas ar vasarą jis dirbs, šildymo sezono metu parduoda šilumą bene maksimaliai brangiausiai galima kaina (kaina artima palyginamosios šilumos gamybos sąnaudoms). Tai reiškia, kad vartotojai šildymo sezono metu nuperka daugiausiai šilumos už didžiausią kainą. Siekiant vartotojams piginti šilumą, būtina keisti šilumos supirkimo tvarką, o tam motyvas būtų šilumos ūkio įstatymo pataisos.</p>	<p>Įstatymo pakeitimai. Į tai yra atkreiptas dėmesys ir Projekto 4 punkte „nesant perteklinio kiekio šilumos gamybos įrenginių sistemoje, šilumos gamintojai galės pasiūlyti pakankamai aukštas šilumos gamybos kainas metinio būtinės šilumos gamybos galios įrenginių aukcione, taip pat siūlyti šilumos aukcionuose maksimalią leidžiamą šilumos gamybos kainą, taip rinkdamiesi gaminti šilumą tik šildymo sezono metu, kuomet šilumos kaina yra brangiausia“.</p>
2.	<p>Katedrai glaudžiai bendraujant su šilumos tiekėjais, gauta informacija rodo, kad šilumos tiekimo įmonės praktiškai neplanuoja jokių inovatyvių projektų šilumos gamybos dalyje, kadangi dėl VKEKK sudarytų sąlygų nėra investicijų atsipirkimo užtikrinimo. Tai nemotyvuoja investuoti, gerinti paslaugos kokybę ir mažinti sąnaudas.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Investicijų atsipirkimo rizika yra tiek šilumos tiekėjams, tiek nepriklausomiems šilumos gamintojams. Jeigu rinkos sąlygomis tokia investicija neatsiperka ir yra perteklinė, tai yra nemažina sąnaudų (kaip ir paminėta pastaboje), ji neturėtų būti atliekama.</p>
3.	<p>Katedros nuomone pilnais kaštais konkurencija šilumos gamyboje realiai negalima žiemos mėnesiais, kai daugiausiai vartojama šilumos, nes niekada nebus sukurta efektyvių (brangių) įrenginių trumpalaikiam (pikiniam) darbui. Todėl ir dabar, ir ateityje neišvengiamai šilumos tiekimas turės būti reguliuojamas arba visi šildymo paslaugos tiekėjai konkuruos tik dėl vartotojų, kaip kad visame civilizuotame pasaulyje.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Aprašo 7 punktas numato, kad šaltuoju metu laikotarpiu, siekiant užtikrinti patikimą ir saugų šilumos tiekimą vartotojams, šilumos galios poreikis, viršijantis 70 proc. maksimalaus centralizuoto šilumos tiekimo sistemos šilumos poreikio, yra užtikrinamas šilumą gaminant šilumos poreikio piko pajėgumais. Taigi ir šiuo metu žiemos mėnesiais šilumos gamyboje nėra konkuruojama visais šilumos gamybos pajėgumais (visomis sąnaudomis), kadangi už trumpalaikiam darbui naudojamus šilumos poreikio piko pajėgumus, kurių sąnaudos įtraukiamos į šilumos kainą, yra atsakingi šilumos tiekėjai.</p>
4.	<p>Šiuo metu vieni šilumos gamintojai yra VKEKK reguliuojami, kiti - ne. Iš reguliuojamo šilumos tiekėjo VKEKK gali „atimti“ uždirbtą pelną, pavadinusi jį „vartotojų permoka“ ir grąžinti šilumos vartotojams. Tuo tarpu iš nereguliuojamo privataus kapitalo šilumos gamintojo susigrąžinti permokos niekas negali - tokių gamintojų pajamos nereguliuojamos ir dėl to nukenčia vartotojai. Tokia konkurencija vyksta labai nevienodomis sąlygomis ir turi būti koreguojama.</p>	<p>Neatsižvelgta.</p> <p>Žiūrėti 1.1 pastabos vertinimą.</p> <p>Atkreiptinas dėmesys, kad Įstatymo 10 straipsnio 3 dalis numato atvejus, kada nepriklausomiems šilumos gamintojams yra privaloma šilumos gamybos kainodara (apribojamas uždirbamas pelnas), t. y. šilumos gamintojas pasinaudojo ES parama, valstybės ir (ar) savivaldybės dotacija ar subsidija, gauna skatinamąjį elektros gamybos tarifą arba užima 1/3 šilumos gamybos dalį sistemoje. Visais atvejais yra vertinama, kad šilumos gamintojas gavo papildomą naudą, už kurią jam yra ribojamas galimas pelnas. Visais kitais atvejais nėra pagrindo riboti savo rizika investavusio</p>

		šilumos gamintojo galimą gauti investicijų grąžą.
3. Lietuvos šilumos tiekėjų asociacijos 2019-06-03 raštas Nr. 63		
1.	<p>Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos (toliau — Komisija) 2018 m. vasario 28 d. nutarimu Nr. 03E-54 patvirtinta nauja šilumos supirkimo iš nepriklausomų šilumos gamintojų tvarka (toliau - Naujoji tvarka) formuoja prielaidas ir „laukinės“ konkurencijos tikslą — išstumti iš šios veiklos konkurentus, užimant kuo didesnę šilumos gamybos dalį ir taip uždirbti kuo didesnę pelną, kuris atskirai grupei nepriklausomų šilumos gamintojų (toliau - NŠG) yra iš viso neribojamas. Akivaizdu ir be skaičiavimų, kad ši NŠG grupė to natūraliai sieks, o sumažėjus ar išnykus konkurencijai, atsiras prielaidos atsiimti „konkurencijos“ laikotarpiu prarastas lėšas. Be abejo, tokia „konkurencija“ netvari ir neduos vartotojams ekonominės naudos ilguoju laikotarpiu. Įstatymo projektu siūloma metinio galios aukciono būdu išaiškinti mažiausias šilumos gamybos sąnaudas formuojančius gamintojus ir jiems užtikrinti reguliacinį minimalų ekonominį gyvybingumą (padengti faktinius kapitalo kaštus), kad jie galėtų išlikti ir nuolat konkuruoti šilumos gamybos rinkoje ilgą laikotarpį ir neleistų izoliuotoje centralizuoto šilumos tiekimo (toliau - CŠT) sistemoje susidaryti oligopolijoms ar naujoms monopolijoms. Norėdami padengti eksploatacinius kaštus ir uždirbti pelną visi gamintojai turės kas mėnesį konkuruoti šilumos gamybos aukcionuose ir tai papildomai garantuos veiksmingą konkurenciją, skatinant mažinti sąnaudas. Priėmus Šilumos ūkio įstatymo pataisas, nuolat ir tvariai veiktų efektyviausi šilumos gamintojai, jiems būtų padengiami tik pagrįsti kapitalo kaštai, o pelnas uždirbamas tik efektyvaus veikimo dėka. Dabartinė Šilumos supirkimo tvarka, kai pelną lemia šilumos gamintojų skaičius ir amžius konkrečioje CŠT sistemoje, neužtikrina šilumos tiekimo mažiausiųjų sąnaudų, kaip kad reikalauja galiojantis Šilumos ūkio įstatymas. Esant tokiam reguliavimui, daugiau į šilumos</p>	<p>Neatsižvelgta. Žiūrėti 1.2 pastabos vertinimą. Pastaboje atkartojami Įstatymo projekto aiškinamajame rašte išdėstyti teiginiai. Pastaboje abejojama dabartiniu konkurenciniu modeliu, kuris turėtų lemti oligopoliją ar naujas monopolijas, ir siūloma nauja veiksminga konkurencijos forma, nors trečioje pastaboje teigiama, kad „Šiuo metu (ir ateityje) nei viename Lietuvos mieste nėra pakankamo skaičiaus konkurencingų šilumos gamintojų, <...> Tai akivaizdžiai patvirtina, kad izoliuotoje ir netolygiai veikiančioje CŠT sistemoje realios konkurencijos žiemos mėnesiais nėra ir nebus.“</p>

	gamybos šaltinius nebeinvestuojama, nes nėra jokių garantijų dėl investicijų grąžos. Dabartinė tvarka užkerta kelią pažangai.	
2.	Jei, Ministerijos nuomone, Įstatymo projekto 2 ir 3 str. nuostatos nėra suderintos specialiosiomis normomis - 10, 10 ¹ , 32 ir kt. straipsniais, tai tą gali padaryti pati Ministerija arba savo išvadoje pasiūlyti tai atlikti Įstatymo projekto iniciatoriams, tačiau tai nėra argumentas nepritari visi projektui.	Neatsižvelgta. Kaip pažymėta Projekto 2 p., Įstatymo projekte yra pateiktos tik bendrosios nuostatos, kol jos nėra suderintos su specialiosiomis nuostatomis, tai yra tik deklaratyvūs pareiškimai, iš kurių nėra įmanoma suvokti galutinio siūlomo Įstatymo projekto (šilumos supirkimo tvarkos modelio), ar iš esmės jį įvertinti.
3.	Šiuo metu (ir ateityje) nei viename Lietuvos mieste nėra pakankamo skaičiaus konkurencingų šilumos gamintojų, todėl Komisija įvedė šilumos gamybos kainų apribojimą visiems šilumos šaltiniams. Tai akivaizdžiai patvirtina, kad izoliuotoje ir netolygiai veikiančioje CŠT sistemoje realios konkurencijos žiemos mėnesiais nėra ir nebus. Tokia sistema garantuoja didelius nereguliuojamus pelnus seniau veikiantiems nereguliuojamiems NŠG, tačiau diskriminuoja naujai pastatytus ir reguliuojamus objektus. Tai nelygiavertės konkurencijos įrodymas. Siūlomomis Įstatymo projektu pataisomis reguliuojama tik faktiniu investicijų grąža ir tik galios aukcione dalyvaujantiems gamintojams, o papildomą neribojamą pelną visi gamintojai gali užsidirbti mėnesiniuose šilumos gamybos aukcionuose. Taip derinamas išlikimas konkurencinėje erdvėje ir sudaromos prielaidos užsidirbti gerą pelną tik efektyviai gaminant šilumą. Pagal dabar galiojančią tvarką, pelno dydį lemia jau susigrąžintų investicijų dalis ir skirtingas reguliacinis gamintojų statusas. O tai neužtikrina mažiausiųjų sąnaudų ir pažeidžia Šilumos ūkio įstatymo nuostatas.	Neatsižvelgta. Tai yra dar vienas iš argumentų 3.2 pastaboje išsakytai pastabai. Nesuderinus bendrųjų teisės normų su specialiosiomis, lieka neaiškus Įstatymo projekto turinys. Pateiktoje pastaboje yra pateikiamas vienas iš galimų Įstatymo projekto aiškinimų, tačiau tai nėra reglamentuota siūlomuose teisės aktų pakeitimuose. Įvertinus Įstatymo projekto nuostatas taip pat neaišku, kaip naujas siūlomas modelis galėtų užtikrinti pastaboje nurodytą tikslą sureguliuoti „nereguliuojamus pelnus seniau veikiantiems nereguliuojamiems NŠG“, kadangi šių gamintojų pradinės investicijos ir gauti pelnai ar patirti nuostoliai nėra žinomi. Taip pat nėra pateikiamas papildomos administracinės naštos vertinimas.
4.	Įstatymo projekto nuostatos labai aiškiai konkurenciją dar sustiprina, lyginant su dabartine tvarka, kadangi kasmet konkurencija vyktų ne tik dėl reguliuojamos investicijų grąžos, bet ir kiekvieną mėnesį visi šilumos gamintojai papildomai konkuruotų dėl šilumos gamybos apimčių. Nesudalyvavus gamybos aukcione su pasiūlyta galios aukcionui šilumos kaina, tą mėnesį netenkama ir kapitalo sąnaudų	Neatsižvelgta. Kaip Lietuvos šilumos tiekėjų asociacija nurodo trečioje pastaboje „Šiuo metu (ir ateityje) nei viename Lietuvos mieste nėra pakankamo skaičiaus konkurencingų šilumos gamintojų, <...> Tai akivaizdžiai patvirtina, kad izoliuotoje ir netolygiai veikiančioje CŠT sistemoje realios konkurencijos žiemos mėnesiais nėra ir nebus“ (nors ministerijos nuomone, Kaune artimiausiu metu tokia

<p>atitinkamos dalies. Tokia sistema užtikrintų tvarią konkurenciją, patikimą šilumos tiekimą ir mažiausią šilumos kainą vartotojams, kadangi sudaro prielaidas pelną užsidirbti tik efektyvumo sąskaita, skirtingai nei dabar.</p> <p>Pažymėtina, kad pagal dabartinę „mėnesinės“ konkurencijos modeli visi šilumos gamintojai stengiasi maksimaliai uždirbti pelną žiemos mėnesiais, kadangi šiltojo periodo gamybos pasiskirstymas neaiškus ir veikla nepelninga. Dėl to žiemos mėnesiais šilumos vartotojais permoka už šilumą, o šiltuoju laikotarpiu, kai jau veikia konkurencija, gauna pigesnę šilumą, kuri vėl brangsta rudeni.</p> <p>Siūlomomis Šilumos ūkio įstatymo pataisomis būtų išlygintos šilumos kainos metų bėgyje, mokamos mažesnės kompensacijos socialiai remtiniams vartotojams žiemos mėnesiais, o valstybė mažiau prarastų biudžeto lėšų.</p>	<p>situacija tikrai susiformuos), tai reiškia, kad, teikiant pasiūlymus dėl galios aukciono, šilumos gamintojai galės siūlyti kainą, artimą dujinio įrenginio sąnaudoms. Tai reiškia, kad siūlomame Įstatymo projekte yra sumažinamas konkurencijos lygis, o konkurencija nėra stiprinama. Atitinkamai nėra įmanoma įvertinti, ar ši „tvari konkurencija“ mažintų šilumos kainą ilguoju laikotarpiu.</p> <p>Pasiūlymą išlyginti šilumos kainas per metus, kompensacijų mokėjimo socialiai remtiniams vartotojams klausimą galima išspręsti nustačius dvinarę šilumos kainą. Pažymėtina, kad šis pastaboje įvardytas tikėtinas poveikis taip pat nėra įvertintas prie Įstatymo projekto pridedamuose dokumentuose. Taip pat šis poveikis nėra reglamentuotas ir siūlomame Įstatymo projekte, nes siūlomos Įstatymo projekto bendrosios nuostatos nėra suderintos su specialiosiomis nuostatomis (žiūrėti 3.2 ir 3.3 pastabų vertinimą).</p>
---	--

Energetikos ministerijos
kalbos tvarkytoja

Aušra Siniuvienė
2019-06-26

Energetikos ministerijos
Teisės skyriaus patarėja

Dovilė Ziauskaitė
2019-06-26

Energetikos ministras

Žygimantas Vaičiūnas
2019-06-27